

2023-03-01
TJÄNSTESKRIVELSE
Dnr: UBN 2023-00076

Tillsyn och insyn i förskola och pedagogisk omsorg 2022

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning

Ärendet beskriver regelbunden och riktad tillsyn och insyn som utförts i förskolor och pedagogisk omsorg under perioden 1 januari till 31 december 2022 samt uppföljningar av påtalade brister och sanktioner som getts vid tillsyn och insyn hösten 2021.

Den regelbundna tillsynen och insynen visar att majoriteten av huvudmännen uppfyller de krav som ställs inom de flesta områden som granskats. Några huvudmän har dock behov av att utveckla sina verksamheter, främst handlar det om lek- och lärmiljön och det systematiska kvalitetsarbetet. Detta gäller både förskola och pedagogisk omsorg.

De allra flesta förskolor och pedagogisk omsorg som bedömts ha brister har rättat till dessa, resterande kommer att följas upp under våren 2023.

Under året har en riktad tillsyn genomförts i alla förskolor av säkerheten i utemiljön. Huvudmännen har skickat in lekplatsbesiktningar, beskrivit sina rutiner för trygg och säker utomhusmiljö samt rutiner vid utflykter. Fortsatt uppföljning av barnsäkerhetsarbetet i utemiljön kommer att läggas till i den regelbundna tillsynen och insynen framöver.

Ärendet

Utbildningsenheten genomför tillsyn och insyn av förskolor och pedagogisk omsorg i kommunen. Det är en granskning som har till syfte att kontrollera om verksamheten uppfyller de krav som följer av främst skollagen och kommunens auktorisationskrav. Bilaga 1 beskriver hur tillsyn och insyn i Nacka går till och vad som granskas.

Regelbunden tillsyn och insyn

Varje förskola och pedagogisk omsorg i kommunen granskas av utbildningsenheten i regelbunden tillsyn eller insyn vartannat år. De förskolor och verksamheter med

pedagogisk omsorg som har någon form av brist som leder till en sanktion följs upp och därefter genomförs en ny tillsyn eller insyn efter cirka ett år.

Under perioden 1 januari till 31 december 2022 har utbildningsenheten genomfört regelbunden tillsyn av 39 fristående förskolor¹ och av 21 anordnare av pedagogisk omsorg². Regelbunden insyn gjordes i 14 kommunala förskolor³. Hos två anordnare av pedagogisk omsorg⁴ som startade sin verksamhet 2021 genomfördes en förstagångstillsyn.

De brister som framkommit och de sanktioner som getts redovisas i sin helhet i bilaga 2.

Förskola

Av de 53 förskolorna som granskats i den regelbundna tillsynen och insynen var det totalt 18 som bedömdes ha brister, och fem av dessa förskolor hade brister inom fler än ett område. Flertalet av förskolorna med brister har rättat till dessa under 2022. De som ännu inte har följts upp eller de som har kvarstående brister kommer att följas upp under våren 2023.

---

¹ Alexanderskolan Tre Kronor, Amadeus förskola Boo, Amadeus förskola Nacka, Amadeus förskola Solstrålen, Backebo förskola, Barkbåtens förskola, Bergatrollets föräldrakooperativ, Da Vinciförskolan Gröna Dalen, Da Vinciförskolan Karl Gerhard, Da Vinciförskolan Pärlan, Dibber Daggkäpan förskola, Dibber Finnboda förskola, Dibber Henriksdal förskola, Dibber Neglinge förskola, Dibber Älta förskola, Ebba Braheförskolan, Ekens förskola, Gröna Huset, I Ur och Skur Blåbäret, I Ur och skur Upptäckarna, JENSEN förskola Nobelberget, Kuben Hoppetossa förskola, Lekis för Fröna, Leklabets förskola, Lilla Nacka förskola, Montessorihusets förskola, Noblaskolan Järla sjö förskola, Noblaskolan Lännersta förskola, Noblaskolan Nacka Strand förskola, Noblaskolan Saltsjö-Boo förskola, Norlandia förskola Utkiken, Pingvinens föräldrakooperativ, Skeppet Hoppetossa förskola, Spiggens förskola, Storängens montessoriförskola f-koop, Svanens montessoriförskola, Tollare förskola, Vikdalens barn föräldrakooperativ, Waldorflekskolan Stjärngull.

² Linnéa Ahlman Simfritids, Anna-Karin och Jörgen Andersson, Vicky Boukas, Annette Gustavsson, Christine Hilding, Anna och Jonas Jehlander, Gunilla Lindblad, Petra Lövgren, Mari Odellius, Caroline Rehn, Lise-Lotte Segel, Rabia Sidiqi, Eva Stork, Cecilia och Christian Styf, Elisabeth Sundin, Lena Säflund, Rubina Ur Rehman, Heléne Wallén, Christina Wennman, Ann-Charlotte Wohlfart, Marita Åhlberg.

³ Berguddens förskola, Bäckalidens förskola, Eklunda förskola, Fiskarhöjdens förskola, Gläntans förskola, Igelboda förskola, Kolarängens förskola, Krabbans förskola, Solängens förskola, Svanhöjdens förskola, Vilans förskola, Vårgårdets förskola, Älta Gärd förskola, Ältadalens förskola.

⁴ Britts aktivitetsfritids (Britt Eriksson), Skills Academy

Tabell 1: Regelbunden tillsyn och insyn av förskolor under år 2022, antal sanktioner

TILLSYNSOMRÅDE	Sanktion	
	Anmärkning/ brist	Föreläggande/ allvarlig brist
<i>Lek- och lärmiljö</i>		
- ledning och stimulans	14	0
- inflytande	17	0
- omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet	14	0
<i>Systematiskt kvalitetsarbete</i>		
- huvudmannen	1	0
- förskolan	6	0
Antal förskolor som sanktionerna avser	18	

Totalt är det flest antal anmärkningar och mindre brister inom de tillsynsområden som innefattar den pedagogiska lek- och lärmiljön. Bristerna handlar om att lek- och lärmiljön inte stödjer undervisningen i tillräckligt stor omfattning och att barnen inte har ett tillräckligt stort reellt inflytande i verksamheten. För att kunna erbjuda en innehållsrik och inbjudande miljö som stimulerar och utmanar barns kreativitet, utveckling och lärande behöver det finnas ett tillräckligt stort utbud av tillgängligt, utmanande och inspirerande material. Det är också viktigt att det finns kunskap och förståelse, både hos pedagogerna och inom ledningsorganisationen, om att detta har stor betydelse för barns lärande och personliga utveckling enligt utbildningens mål.

Av de 18 huvudmän som har brister är det sex som har det inom tillsynsområden som handlar om det systematiska kvalitetsarbetet. Det handlar om att det systematiska kvalitetsarbetet är otydligt på huvudmannan- och/eller enhetsnivå och att dokumentationen är otillräcklig eller saknas. Vanligt är att det saknas tydliga kopplingar till verksamhetens resultat och måluppfyllelse i de analyser som görs.

Pedagogisk omsorg

Av de 21 huvudmän för pedagogisk omsorg som granskats var det tre som hade brister. I samtliga fall handlade bristerna om att anpassa barngruppens storlek till antalet pedagoger i verksamheten, dessa kommer att följas upp under 2023.

I förstagångstillsynerna för pedagogisk omsorg framkom att en av anordnarna hade brister. Bristerna fanns inom lek- och lärmiljön och i det systematiska kvalitetsarbetet, dessa brister har rättats till.

Uppföljning av tidigare tillsyn och insyn

Utbildningsenheten har under 2022 även följt upp 11 huvudmän för förskola som haft brister under hösten 2021 och som inte hunnit åtgärda dem innan årets slut. Alla huvudmän har åtgärdat bristerna. Se bilaga 2.

Riktad tillsyn

Under 2022 har utbildningsenheten genomfört sex riktade tillsyner i förskola. Tre av dem har genomförts utifrån klagomål som kommit in från vårdnadshavare. I samtliga fall har utbildningsenheten avstått från ingripande då huvudmännen redan hade påbörjat en översyn och startat upp ett arbete med att rätta till bristerna. Två riktade tillsyner har gjorts genom kontroll av köhantering. Huvudmännen tilldelades anmärkning då de inte hade följt reglerna vid erbjudande av plats. Vid uppföljning har båda huvudmännen rättat till bristerna.

Inom ett område har utbildningsenheten genomfört riktad tillsyn och insyn för alla huvudmän för förskola och det har handlat om säkerheten i utemiljön. Huvudmännen har beskrivit vilka säkerhetsrutiner förskolorna har vid utflykter samt rutinerna för att säkerställa en trygg och säker utemiljö för barnen varje dag. Huvudmännen har ombetts att skickat in besiktningssprotokoll gällande förskolornas utemiljö och de fasta lekredskapen som finns på gårdarna. De förskolor som inte har några fasta lekredskap omfattas inte av kravet på lekplatsbesiktning och har därför inte deltagit i den delen av den riktade tillsynen. Redovisningarna visar att förskolorna har rutiner för sitt barnsäkerhetsarbete i utemiljön samt vid utflykter. I de 76 protokoll för lekplatsbesiktningar som utbildningsenheten tagit del av finns det 50 protokoll som påvisar brister som behöver åtgärdas. 13 av förskolorna har åtgärdat eller beskrivit hur de ska åtgärda bristerna, övriga har inte skickat in någon redovisning kring åtgärdsarbetet.

Utbildningsenhetens bedömning

Förskolor

Den regelbundna tillsynen och insynen visar att majoriteten av huvudmännen uppfyller de krav som ställs inom de allra flesta områden som granskats. Några huvudmän har dock behov av att utveckla sina verksamheter, främst handlar det om lek- och lärmiljön och det systematiska kvalitetsarbetet. Flertalet av de förskolor som har haft brister har hunnit med att rättat till dessa under 2022, resterande kommer att följas upp under våren 2023.

De brister som framkommer under 2022 rör till största del förskolornas lek- och lärmiljö. Det handlar bland annat om att lek- och lärmiljön inte i tillräckligt stor omfattning stödjer undervisningen, ett utforskande och lärande samt att barnen inte har tillräckligt stort inflytande i verksamheten. Det finns inte alltid tillgängligt material i tillräckligt stor omfattning för att främja lek, kreativitet och ett lustfyllt lärande samt ett reellt inflytande

för barnen. Det saknas ofta en tydlighet i hur lärmiljön är ett stöd för verksamheten och hur styrdokumentet ska tillämpas i förhållande till den.

I återkoppling av resultaten till anordnare ger utbildningsenheten råd och vägledning, den pekar på att det är viktigt att det finns kunskap och förståelse för att en välutvecklad lek- och lärmiljö har stor betydelse för barns utveckling, för deras möjlighet till inflytande över det egna lärandet samt för att barnen allt efter förmåga ska kunna ta ansvar för och kunna delta i utformningen av miljön och planeringen av den pedagogiska verksamheten.

Utbildningsenheten konstaterar att lek- och lärmiljön är ett område som över tid har haft brister i olika stor omfattning. Arbetet med att utveckla lek- och lärmiljöer är en förändringsprocess som tar tid eftersom det ofta också innebär ett förändrat förhållnings- och arbetssätt. För huvudmännen innebär det att arbeta långsiktigt för att tillsammans med pedagogerna skapa förutsättningar så att de förändringar som sker fortsatt leder till utveckling.

Majoriteten av rektorer och huvudmän för förskolor som haft brister inom lek- och lärmiljön och som rättat till detta uttrycker att arbetet har varit krävande men väldigt utvecklande. Flera av dem beskriver att förändringsarbetet i lärmiljöerna har gett synergier inom flera områden bland annat genom förändrade arbets- och förhållningssätt. Ett exempel som återkommer är att pedagoger upplever mycket positiva effekter i barngrupperna med en annan typ av samspel mellan barnen samt nya sätt i lek och lärande när barnen getts möjlighet till mer utforskande och utmanande miljöer. Vid uppföljningarna som utbildningsenheten har gjort märks en uppenbar kvalitetsskillnad i verksamheten hos dem som rättat till sina brister.

Även inom det systematiska kvalitetsarbetet förekommer det fortfarande en del brister. Det handlar om att styrkedjans olika delar i arbetet är otydliga och inte i tillräckligt stor omfattning sammankopplade, exempelvis genom att analyser som huvudmännen gör inte alltid har en tydlig koppling till verksamhetens resultat och måluppfyllelse. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska bedrivas under medverkan av förskollärare och övrig personal och även här behöver bedömningar, analyser och förslag till förbättringar tydligare kopplas till verksamhetens resultat och måluppfyllelse.

Ett flertal förskolor har i den riktade tillsynen och insynen inte redovisat vilka åtgärder som vidtagits för att rätta till bristerna som påtalats i deras lekplatsbesiktningar. Utbildningsenhetens uppfattning är att detta troligen beror på att inte alla huvudmän uppfattat att dessa åtgärder skulle redovisas i den riktade tillsynen/insynen, de har trott att det räckte med att enbart skicka in besiktningsprotokollen. Den bedömning som utbildningsenheten generellt gör gällande barnsäkerheten är att huvudmän och förskolor har väl utvecklade rutiner och ett gott barnsäkerhetsarbete. För att göra den här typen av

uppföljning så enkelt som möjligt framöver, kommer även barnsäkerhetsarbetet i utemiljön att läggas in i den regelbundna tillsynen och insynen.

Pedagogisk omsorg

Utbildningsenheten bedömer att många huvudmän har kommit en bra bit i sitt arbete med det systematiska kvalitetsarbetet men arbetet behöver fortsatt utvecklas än mer. Det finns ett stort behov av att tydliggöra hur alla delar i det systematiska kvalitetsarbetet hänger ihop och hur arbetet bedrivs utifrån de mål som styr verksamheten. Samtliga huvudmän har behov av att utveckla sina analyser så att de tydligt kopplas till verksamhetens resultat och måluppfyllelse. De flesta huvudmän behöver i högre grad göra aktiva och medvetna val av vilken typ av material som ska erbjudas barnen i lek- och lärmiljön. Lärmiljön behöver ses över så att den än mer bidrar till att barnen utmanas att undersöka, utforska och inspireras till nya upptäckter och kunskaper som också förbereder för fortsatt lärande.

Majoriteten av huvudmännen uttrycker att de är nöjda med hur tillsynen går till där upplägget verkar fungera för alla. Några uttrycker att tillsyn ger upphov till negativa känslor, de upplever att det är påfrestande att bli granskad. Flera uttrycker att arbetet med att dokumentera det systematiska kvalitetsarbetet är krävande och emellanåt både svårt och tar mycket tid. Som en del i att stödja huvudmännen i sitt utvecklingsarbete bjöd utbildningsenheten in alla huvudmän till en fortbildningskväll i november 2022, där råd och vägledning gavs utifrån de tillsyner som gjorts. Syftet med kvällen var att visa hur det går att arbeta med pedagogisk dokumentation som en del i det systematiska kvalitetsarbetet. Kvällen innehöll också praktiska aktiviteter som inspiration i en utvecklad lek- och lärmiljö. Initiativet till att ge råd och vägledning och att stödja huvudmännen i sitt utvecklingsarbete på detta sätt blev väldigt uppskattat.

Övrig bedömning

Vid alla tillfällen av tillsyn och insyn tar huvudmän, både för förskola och pedagogisk omsorg, i hög grad till sig utbildningsenhetens råd och vägledning. Huvudmän som har möjlighet åtgärdar oftast eventuella brister i verksamheterna omgående. Över tid har detta gjort att kvaliteten inom de kontrollerade områdena har ökat och att allt fler huvudmän lever upp till de krav som ställs i skollag och Nacka kommuns auktorisationskrav.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till beslut har inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

Arbetet med tillsyn och insyn bidrar till likvärdiga förutsättningar för alla barn i Nackas pedagogiska verksamheter, oavsett huvudman. Detta stödjer barnkonventionen och Nackas mål om bästa utveckling för alla.

Bilagor

Bilaga 1. Allmänt om tillsyn och insyn

Bilaga 2. Sammanställningar av sanktioner i tillsyn och insyn år 2022

Carina Legerius
Enhetschef
Utbildningsenheten

Weronica Jahnfors
Utbildningsexpert
Utbildningsenheten